

Sygn. akt III AUa 1022/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Krystyna Smaga (spr.)
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz SO del. do SA Jolanta Węs
Protokolant: protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 3 marca 2016 r. w Lublinie

sprawy T. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji T. A.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 28 sierpnia 2015 r. sygn. akt VI U 908/14

oddala apelację.

Jolanta Węs Krystyna Smaga Małgorzata Rokicka-Radoniewicz

III AUa 1022/15

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzją z dnia 30 czerwca 2014 r odmówił T. A. przyznania prawa do emerytury, ponieważ wnioskodawca nie udowodnił piętnastu lat pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. ZUS nie uwzględnił do takiego stażu zatrudnienia w(...) Spółce z oo w Ś. od 21 listopada 1972 r do 23 października 1975 r i od 14 października 1977 r do 31 lipca 1991 r, na podstawie świadectwa pracy z 31 lipca 1991 r oraz świadectwa pracy w warunkach szczególnych, ponieważ dokumenty te nie zawierają określenia charakteru wykonywanej pracy w warunkach szczególnych ściśle według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r i zarządzenia resortowego.

W odwołaniu od decyzji wnioskodawca wniósł o jej zmianę, ustalenie prawa do emerytury i zasądzenie kosztów postępowania. Domagał się zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresów zatrudnienia od 21 listopada 1972 r do 23 października 1975 r i od 14 października 1977 r do 31 lipca 1991 r w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ś. na stanowisku cieśli. Wskazał, że jego praca polegała na wykonywaniu szalunków pod stropy, schody i fundamenty do hal przemysłowych, bloków mieszkalnych i biurowych. Była to zatem praca wymieniona w wykazie A Dziale V poz. 1 pkt 4 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 1 sierpnia 1983 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Radomiu wyrokiem z dnia 28 sierpnia 2015 r oddalił odwołanie na podstawie następujących ustaleń faktycznych i ich oceny prawnej.

T. A., urodzony (...), nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. W okresie od 21 listopada 1972 r do 31 lipca 1991 r był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. (po przekształceniu: (...) Spółka z oo z siedzibą w Ś.). Przedsiębiorstwo zajmowało się budową elektrowni, elektrociepłowni i różnorodnych obiektów przemysłowych. T. A. pracował w 10-12 osobowej brygadzie składającej się z cieśli, zbrojarzy i betoniarzy, przy czym najwięcej było cieśli. Wykonywał drewniane szalunki pod fundamenty, szalunki ścian, schodów, stropów, nadproży i słupów. Ponadto pomagał przy pracach zbrojarskich i betoniarskich. W brygadzie nie było ścisłego podziału stanowiskowego. Jako cieśla wykonywał dodatkowe czynności przy zbrojeniu i zalewaniu szalunków betonem. Prace wykonywał od poziomu „0”, do wysokości około 60 metrów. Pracował m.in. na budowach elektrowni w K., w K., a także elektrociepłowni w R.. Zatrudniony był w systemie jednozmianowym, w godzinach od 7.00 do 15.00 (zeznania wnioskodawcy, k. 32, zeznania świadków T. M. i S. S., zapis na płycie CD, k. 25). Od 1 marca 1982 r pełnił dodatkowo obowiązki brygadzysty, był brygadzystą pracującym (angaż, k. 19 akt osobowych). W trakcie zatrudnienia odbywał zasadniczą służbę wojskową od 24 października 1975 r do 13 października 1977 r, a 14 listopada 1977 r powrócił do pracy w Przedsiębiorstwie (...) jako cieśla (świadcstwo pracy, k. 8v akt ZUS nr 31030031, umowa o pracę, k. 9 akt osobowych).

W dniu 29 kwietnia 2014 r ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę. Decyzją z dnia 30 czerwca 2014 r ZUS odmówił prawa do świadczenia wobec nieudowodnienia 15 lat pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. ZUS uznał za udowodniony łączny staż ubezpieczeniowy na dzień 1 stycznia 1999 r 25 lat 2 miesiące i 7 dni. Odmówił uwzględnienia zatrudnienia w warunkach szczególnych od 21 listopada 1972 r do 23 października 1975 r i od 14 października 1977 r do 31 lipca 1991 r, na podstawie świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych wystawionego przez(...) Sp. z oo w Ś., ponieważ w świadectwie nie powołano charakteru pracy ściśle według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r, zaś wpisano charakter pracy jako „prace ciesielskie przy budowie obiektów przemysłowych, energetycznych i mieszkaniowych w głębokich wykopach w warunkach uciążliwych dla zdrowia”, natomiast w załączniku do zarządzenia nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 1 sierpnia 1983 r wskazano charakter pracy jako „roboty wodno - kanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach” (akta rentowe).

Sąd powołał art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r, poz. 748), zgodnie z którym ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: 1). okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz 2). okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy. Zgodnie natomiast z ust. 2 tego artykułu emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Zgodnie z art. 32 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach, ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 i 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się

pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Ustęp 4 przepisu stanowi, że wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 1 i 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Zatem zastosowanie będą miały przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Przepisy § 3 i 4 wymienionego rozporządzenia określają warunki, od których spełnienia zależy uzyskanie wcześniejszej emerytury. Są to: okres zatrudnienia wynoszący dla mężczyzn 25 lat, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach wymienionych w wykazie A i osiągnięcie wieku emerytalnego 60 lat dla mężczyzn.

Sąd wskazał, że poza sporem w sprawie pozostaje, że wnioskodawca udowodnił 25 lat zatrudnienia, osiągnął wiek emerytalny 60 lat i nie jest członkiem OFE. Sporne pozostawało, czy wnioskodawca wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A powołanego rozporządzenia w wymiarze co najmniej 15 lat i czy staż ten osiągnął przed 1 stycznia 1999 r. Sąd podniósł, że aby ustalić prawo do wcześniejszej emerytury konieczne jest wykazanie, że wyłącznie prace określone w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r w sprawie w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - były wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu.

W ocenie Sądu przeprowadzone postępowanie nie pozwala stwierdzić, że praca świadczona przez wnioskodawcy od 21 listopada 1972 r do 23 października 1975 r i od 14 października 1977 r do 31 lipca 1991 r w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. na stanowisku cieśli, wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych. W Przedsiębiorstwie tym skarżący pracował jako cieśla, przy czym faktycznie w zakresie jego obowiązków były również czynności zbrojarskie i betoniarskie. Brygada, w której pracował składała się z cieśli, zbrojarzy i betoniarzy, którzy wykonywali ściśle powiązane ze sobą prace, z czym związana była ich współpraca. Nie było precyzyjnego przyporządkowania do konkretnego stanowiska. Wnioskodawca jako cieśla pracował około 60-70% dziennego czasu pracy. Wykonywał szalunki, m.in. pod fundamenty, stropy, schody, słupy. W pozostałym zakresie pomagał przy zbrojeniu i betonowaniu. Charakter jego pracy potwierdzili świadkowie T. M. - zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. w latach 1971-1991 jako cieśla oraz S. S. - zatrudniony tam w latach 1972-2006 jako zbrojarz, betoniarz i cieśla – współpracownicy wnioskodawcy w spornych okresach zatrudnienia, którzy zgodnie wskazali, że wnioskodawca zasadniczo wykonywał prace ciesielskie i dodatkowo uczestniczył także przy zbrojeniu i betonowaniu.

W ocenie Sądu, zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma interpretacja sformułowania zawartego w załączniku nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r, tj. w wykazie A Dział 5 poz. 4. Niniejszy dział dotyczy bowiem prac w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, a podana pozycja konkretyzuje je jako prace zbrojarskie i betoniarskie. Zdaniem Sądu, decydujące znaczenie ma tutaj znaczenie semantyczne tego sformułowania. Pojęcie prace zbrojarskie i betoniarskie, co do zasady odnosi się więc do zbrojarzy i betoniarzy. Pewną wskazówkę interpretacyjną dla takiego rozumowania stanowi zarządzenie Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 1 sierpnia 1983 r, a konkretnie wykaz A, gdzie w poszczególnych działach wskazano również konkretne stanowiska pracy. Prawdą jest, że w Dziale V poz. 5 pkt 3 ujęto stanowisko cieśli, lecz z dookreśleniem, iż chodzi o cieślę wykonującą prace na wysokości. Również w Dziale XIV, określającym prace różne, niezależnie od branżowości zakładu pracy, pod pozycją 10 pkt 5 wykazano stanowisko cieśli, jednak wyłącznie przy remoncie pieców przemysłowych. Poza tym stanowisko cieśli występuje w Dziale II, tj. cieśla rusztowań kotłowych, jednak dział nie znajduje zastosowania w przedmiotowej sprawie ze względu na charakter przedsiębiorstwa (...). W innych znaczeniach stanowisko cieśli w zarządzeniu nie występuje. Zarządzenia resortowe nie mają normatywnego charakteru, lecz w sprawie stanowią istotną wskazówkę interpretacyjną dla rozumienia pojęcia prac zbrojarskich i betoniarskich. Postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca poza pracami ciesielskimi wykonywał również inne czynności, które można zakwalifikować jako prace zbrojarskie i betoniarskie, jednak nie były one wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co jest warunkiem koniecznym przyznania prawa do emerytury w trybie art. 184 ustawy emerytalnej.

Sąd nadmienił, że praca w szczególnych warunkach jest pojęciem szerszym, aniżeli praca w warunkach szkodliwych. Oprócz negatywnego oddziaływania na organizm ludzki, musi być wymieniona w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Sama uciążliwość prac nie jest wystarczająca dla uznania, że była to praca w szczególnych warunkach, uprawniająca do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 10 lipca 2013 r, III AUa 488/13). Sąd podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, zawarte w wyroku z dnia 22 lutego 2007 r, w sprawie I UK 258/06 (OSNP z 2008/5-6/81), według którego wcześniejsza emerytura jest dla powszechnego systemu świadczeń emerytalnych instytucją wyjątkową, określającą szczególne uprawnienia. Zawarcie przez ustawodawcę w zamkniętym katalogu wykazu pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze wyłącza możliwość jego rozszerzenia w procesie stosowania prawa. Możliwość odstępstwa od zasady powszechnej - zwłaszcza ze względu na przesłankę szczególnego charakteru zatrudnienia - pozostaje atrybutem władzy ustawodawczej, a nie sądowniczej.

Biorąc powyższe pod uwagę, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie, orzekając jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku wniósł ubezpieczony, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie art. 233 kpc, poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dowolne przyjęcie, iż wnioskodawca, pracując w (...) Spółce z oo w Ś. od 21 listopada 1972 r do 23 października 1975 r i od 14 października 1977 r do 31 lipca 1991 r, na stanowisku cieśli na budowach, mimo iż wykonywał także prace zbrojarskie i betoniarskie, będące pracami w warunkach szczególnych, nie wykonywał ich stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przez co nie można uznać, iż pracował w warunkach szczególnych. Z twierdzeniem tym skarżący nie zgodził się, gdyż nie ustalono, ile godzin zajmowały ubezpieczonemu prace zbrojarskie i betoniarskie, a ile ciesielskie, a dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach nie ma znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, przyznanie prawa do emerytury i zasądzenie kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że od 21 listopada 1972 r do 31 lipca 1991 r był zatrudniony w (...) Spółce z oo w Ś., świadcząc pracę na stanowisku cieśli. Praca ta polegała na wykonywaniu szalunków betonowych pod stropy, schody i fundamenty w halach przemysłowych, blokach mieszkalnych i biurowych. Najpierw wykonywał szalunek z desek, a potem robił zbrojenie, na które wylewano beton. Pracę wykonywał stale i w pełnym wymiarze. Mimo to Sąd stwierdził, że ubezpieczony nie legitymuje się okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych w wymiarze co najmniej 15 lat, wymaganym przepisem art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Skarżący zauważył, że Sąd potwierdził jego zatrudnienie na stanowisku cieśli na budowach, a także to, że poza pracami ciesielskimi wykonywał prace zbrojarskie i betoniarskie. Stwierdził, że praca cieśli ujęta w Dziale V pkt 1 ppkt 4 zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 1 sierpnia 1983 r w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy podległych Ministrowi Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach nie ma zastosowania do wnioskodawcy. Natomiast w rozporządzeniu z 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach nie ma wprost wymienionego stanowiska cieśli, a wskazane prace zbrojarskie i betoniarskie należy traktować, zdaniem Sądu, ściśle semantycznie. W konsekwencji, Sąd wyraził pogląd, iż skoro ubezpieczony wykonywał prace zbrojarskie i betoniarskie jedynie obok prac ciesielskich, nie można przyjąć, iż wykonywał je w sposób stały w pełnym wymiarze czasu pracy.

Apelujący podniósł, iż dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy (tak też m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2009 r, I PK 194/08, Lex nr 528152). Sąd Najwyższy wskazał, iż w istocie praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach pozwalających na uznanie

jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Dalej stwierdził jednak, że pomimo, iż w rozporządzeniu ujęte zostały w wykazie A dział V poz. 4 jedynie prace zbrojarskie i betoniarskie, nie stanowi to przeszkody do zastosowania wykładni rozszerzającej i objęcia nią także takich stanów faktycznych, z jakim mamy do czynienia w przedmiotowej sprawie (por. także: Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 24 października 2012 r, III AUa 605/12). W orzeczeniu przyjęto również, iż ustawodawca celowo ujął w wykazie „prace zbrojarskie i betoniarskie”, by pojęciem tym objąć szerszy zakres obowiązków, niż prace wykonywane tylko na stanowisku zbrojarz lub betoniarz. Literalne brzmienie zatem wprost obliguje do zakwalifikowania w tym zakresie wszelkich prac, które związane są bezpośrednio ze zbrojeniem i betonowaniem. Analizując zaś zakres przedmiotowy obowiązków, charakterystycznych dla tych prac należy się odnieść do zarządzenia Nr 9 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z 1 sierpnia 1983 r w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach nadzorowanych przez Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz do wzrostu emerytury i renty. W wykazie tym, w dziale V pkt 1 ppkt. 4 ujęte zostało między innymi stanowisko cieśli. Z przedłożonego do akt sprawy świadectwa pracy skarżącego wynika wprost, iż w spornym okresie był zatrudniony jako cieśla, a zatem uznać należy na gruncie rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r, iż rzeczywiście wykonywał on prace kwalifikujące się jako prace zbrojarskie i betoniarskie, o których mowa w wykazie A dział V poz. 4. Za słusnością i koniecznością odniesienia się do zarządzeń resortowych, w zakresie interpretacji prac ujętych w wykazie, stanowiącym załącznik do rozporządzenia, przemawia wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r, II UK 218/09. Sąd ten stwierdził, że wykazy resortowe mają charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający i ułatwiający identyfikację określonego stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach - w szczególności, jeśli w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r nie wymienia się konkretnych stanowisk, lecz operuje się pojęciem ogólnym.

Apelujący stwierdził, że ubezpieczony wykazał 15 lat pracy w warunkach szczególnych wymagany przepisami ustawy emerytalnej. Jak wynika z zeznań świadków i wyjaśnień ubezpieczonego, świadcząc pracę na stanowisku cieśli wykonywał on szalunki pod betonowanie, m.in. pod stropy i fundamenty do hal przemysłowych, bloków mieszkalnych i biurowych. Wykonywał także szalunki pod schody, stropy i itp. Wszystkie te prace mieściły się w wykazie wyżej powołanych rozporządzeń. Ponadto praca była wykonywana stale, w pełnym wymiarze czasu pracy. Skarżący był obecny podczas całego procesu budowy, tj. od wykonania szalunków do zalania ich betonem. Uczestniczył także w czynnościach związanych ze zbrojeniem. Nadto świadczył pracę w brygadzie, która zajmowała się tylko i wyłącznie pracami ciesielskimi, zbrojarskimi i betoniarskimi, przy czym nie było podziału na zespoły, które wykonywałyby tylko pracę związaną z szalowaniem, zbrojeniem bądź betonowaniem.

Apelujący zgodził się, że emerytura jest świadczeniem wyjątkowym i dlatego przyznanie do niej prawa wymaga wykazania w sposób pewny i niebudzący wątpliwości spełnienia wymaganych warunków, a zwłaszcza posiadania piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Nie można jednak przy tym tracić z pola widzenia ogólnej zasady, iż wszelkie wątpliwości interpretacyjne prawa pracy należy rozstrzygać na korzyść pracownika, którego interes prawny jest w świetle obowiązujących przepisów bardziej chroniony, niż interes publiczny reprezentowany przez ZUS.

Mając na uwadze powyższe, skarżący stwierdził, iż wyrok Sądu pierwszej instancji oparty został na wadliwych ustaleniach faktycznych oraz nieprawidłowej subsumpcji prawnej, co czyni apelację w pełni zasadną.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Apelacja nie jest zasadna i nie jest trafny zawarty w niej zarzut dotyczący naruszenia prawa procesowego. Prawidłowo Sąd pierwszej instancji ustalił, że wnioskodawca nie udowodnił do dnia 1 stycznia 1999 r piętnastu lat pracy wykonywanej w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd przeprowadził staranne postępowanie dowodowe. W oparciu o zgodne zeznania świadków i wnioskodawcy dokładnie ustalił, że wnioskodawca, zatrudniony od 21 listopada 1972 r do 23 października 1975 r i od 14 października 1977 r do 31 lipca 1991 r w (...) Przedsiębiorstwie (...) w W. (po przekształceniu (...)Spółka z oo z siedzibą w Ś.)

na stanowisku cieśli, wykonywał szalunki z desek przed betonowaniem fundamentów słupów stropów, schodów obiektów przemysłowych - elektrowni i elektrociepłowni, a także prace zbrojarskie i betoniarskie. W brygadzie, w której pracował byli też betoniarze i zbrojarze i gdy przywożono na budowę beton, to osoby zatrudnione na stanowisku cieśli wykonywały również prace betoniarskie i zbrojarskie. Z zeznań świadków wynika, że znaczną część czasu pracy zajmowały wnioskodawcy prace cieśli, zatem ten rodzaj prac był pracą podstawową skarżącego, czemu on nie zaprzeczał.

Świadek T. M. podał, że najwięcej czasu pracy, gdzieś 60 - 70% zajmowały prace ciesielskie, 15% prace betoniarskie, a resztę czasu prace zbrojarskie (zeznania świadka, minuty 28.03 - 44.12, płyta CD, k. 25).

Nie ma wątpliwości, że prace zbrojarskie i betoniarskie są pracami wykonywanymi w warunkach szczególnych, bowiem wymienione zostały w wykazie A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), w Dziale V - W budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych, pod poz. 4.

Jednak pamiętać trzeba, że prace takie muszą być wykonywane w pełnym wymiarze czasu pracy, aby miały znaczenie przy ustalaniu prawa do emerytury.

Zgodnie bowiem z § 2 ust. 1 cytowanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Wnioskodawca nie wykonywał pracy przy betonowaniu i zbrojeniu w pełnym wymiarze czasu pracy, bowiem przede wszystkim wykonywał prace ciesielskie.

Praca cieśli nie jest pracą wykonywaną w warunkach szczególnych w rozumieniu cytowanego rozporządzenia, bowiem taki rodzaj prac nie został wymieniony w załączonym do rozporządzenia wykazie, co skrupulatnie przeanalizował Sąd Okręgowy.

Przypomnieć trzeba, że art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r, poz. 748), odsyła w przedmiocie pracy w warunkach szczególnych do przepisów dotychczasowych, a przepisy te to tylko rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zatem praca wykonywana w szczególnych warunkach ustalana na potrzeby prawa do emerytury to praca, która została wymieniona w wykazie załączonym do rozporządzenia.

Rzeczywiście w przepisach resortowych - zarządzeniu Ministra Budownictwa i Materiałów Budowlanych wymienione zostały - jako podpunkty prac zbrojarskich i betoniarskich - m.in. prace cieśli. Nie może to jednak mieć znaczenia przy ustalaniu prawa do emerytury. Zauważyć bowiem należy, że wykazy tak zwane "resortowe" utraciły moc prawną z dniem 31 grudnia 1998 r i zachowały swoje znaczenie jedynie w sferze dowodowej. Wykazy resortowe mają charakter informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający. Wykaz taki ułatwia identyfikację określonego stanowiska pracy jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach, w szczególności, jeśli w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia nie wymienia się konkretnych stanowisk, lecz operuje pojęciem ogólnym (zob. m.in. powołany w apelacji wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2010 r, II UK 218/09, Lex nr 590247). Wykaz resortowy nie może natomiast rozszerzać, w porównaniu do wykazu A rozporządzenia, kwalifikacji stanowisk pracy na których wykonywane zatrudnienie jest uznawane za pracę w szczególnych warunkach, gdyż byłoby to przekroczeniem granicy delegacji ustawowej, tak jak nie może zawęźać stanowisk wymienionych w rozporządzeniu.

Zarządzenia resortowe nie stanowią źródła prawa, a więc nie można z nich wywodzić uprawnień emerytalnych, ale na etapie stosowania prawa dopuszcza się posiłkowanie ich treścią dla wykładni i właściwej kwalifikacji stanowisk pracy określonych w załączniku do ww. rozporządzenia (wyrok Sadu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 sierpnia 2015 r, III AUa 664/14, Lex nr 1814814).

Podkreślić należy, że wykaz rodzajów pracy wykonywanej w warunkach szczególnych załączony do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r ma charakter kompletny. Rozszerzenie listy stanowisk pracy przez ministrów w zarządzeniach resortowych nie ma znaczenia dla ustalenia prawa do emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Praca cieśli nie została wymieniona w powołanym rozporządzeniu jako praca wykonywana w warunkach szczególnych. Natomiast prace zbrojarskie i betoniarskie to prace przy zbrojeniu i betonowaniu, a więc prace wykonywane bezpośrednio w procesie betonowania i zbrojenia, a nie inne prace, np. prace poprzedzające taki rodzaj prac, jak praca cieśli wykonującego oszalowanie.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił, że wnioskodawca w spornych okresach nie wykonywał prac wymienionych jako prace wykonywane w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy.

Z powyższych przyczyn Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację jako bezzasadną.